

KORXONALAR EKSPORT VA IMPORT FAOLIYATINI BUXGALTERIYA HISOBI MA'LUMOTLARI ASOSIDA TAHLIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Mirsobitova Madina Xusan qizi¹

¹ “Tashkent international university of education” xalqaro universiteti, “Buxgalteriya hisobi va moliya” mutaxassisligi bo'yicha 1-bosqich magistranti

¹ E-mail: madinmir94@gmail.com

DOI: 10.61587/mmit.tiue.uz.v1i1.320

Annotatsiya. Mazkur maqolada korxonalarining eksport va import faoliyatini buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida tahlil qilishning nazariy va amaliy jihatlari o'rganilgan. Tadqiqotda tashqi iqtisodiy operatsiyalarni hisobga olish, ularning moliyaviy natijalarga ta'siri, valyuta operatsiyalarini aks ettirish hamda eksport-import jarayonlarining samaradorligini baholash masalalari yoritilgan. Shuningdek, korxonalarda buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida eksport va import faoliyatini tahlil qilish usullari, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari aniqlangan. Tadqiqot natijasida tashqi iqtisodiy faoliyatni hisobga olish tizimini takomillashtirish, zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish, moliyaviy hisobotlarning shaffofligini oshirish hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilishda buxgalteriya ma'lumotlaridan samarali foydalanish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: Eksport, import, tashqi iqtisodiy faoliyat, buxgalteriya hisobi, moliyaviy hisobot, valyuta operatsiyalari, tahlil, samaradorlik, audit, raqamli texnologiyalar, boshqaruv qarorlari, xarajatlar va daromadlar.

ANALYSIS OF ENTERPRISE EXPORT AND IMPORT ACTIVITIES BASED ON ACCOUNTING DATA AND WAYS OF THEIR IMPROVEMENT

Mirsobitova Madina Khusan qizi¹

¹ First-year Master's Student in Accounting and Finance Tashkent International University of Education International University

¹ E-mail: madinmir94@gmail.com

Abstract. This article examines the theoretical and practical aspects of analyzing export and import activities of enterprises based on accounting data. It addresses the issues of recording foreign economic transactions, their impact on financial performance, accounting for foreign currency operations, and evaluating the efficiency of export-import activities. Particular attention is given to analytical methods based on accounting information, identification of existing problems, and development of solutions. Based on the findings, scientific and practical recommendations are proposed to improve the accounting system for foreign economic activities, implement modern information technologies, enhance the transparency of financial reporting, and ensure the effective use of accounting data in managerial decision-making.

Keywords: Export, import, foreign economic activity, accounting, financial reporting, foreign currency transactions, analysis, efficiency, audit, digital technologies, managerial decision-making, revenues and expenses.

KIRISH

Bugungi kunda korxonalar eksport va import faoliyatini samarali tashkil etish hamda uni buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida tahlil qilish masalalari global iqtisodiyotda dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Jahon miqyosida tashqi savdo operatsiyalarining murakkablashuvi, valyuta kurslarining o'zgaruvchanligi, logistika xarajatlarning ortishi va

xalqaro standartlarga moslashish zaruriyati korxonalardan yuqori darajada aniq va shaffof buxgalteriya hisobini yuritishni talab etmoqda. Xususan, eksport-import operatsiyalarini hisobga olishda valyuta kursi farqlari, bojxona qiymatini aniqlashdagi tafovutlar hamda hujjatlashtirishdagi nomuvofiqliklar asosiy muammolar sifatida qayd etilmoqda.

Shuningdek, global iqtisodiy jarayonlarda tashqi savdo statistikalarining turli mamlakatlarda turlicha yuritilishi ham muhim muammo hisoblanadi. Amaliyotda eksport-import ma'lumotlari o'rtasida tafovutlar yuzaga kelishi, ayniqsa, hisob yuritish metodologiyalarining farqlanishi bilan bog'liq bo'lib, bu esa korxonalar faoliyatini tahlil qilishda aniqlik va ishonchlilik darajasiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, global bozorlarda raqobat kuchayib borayotgani korxonalardan eksport salohiyatini oshirish, mahsulotlarni diversifikatsiya qilish va tashqi bozorlarda barqaror o'rin egallashni talab etmoqda.

O'zbekiston iqtisodiyotida ham eksport-import faoliyati muhim ahamiyat kasb etib, so'nggi yillarda tashqi savdo hajmi sezilarli darajada oshgan. Biroq, mavjud holat tahlili shuni ko'rsatadiki, mamlakat eksport tarkibida xomashyo va yarim tayyor mahsulotlarning ulushi yuqori bo'lib, bu iqtisodiyotning tashqi bozorlarga qaramligini oshiradi. Shu bilan birga, import hajmining eksportga nisbatan yuqoriligi natijasida savdo balansida salbiy saldo kuzatilmoqda. Jumladan, 2024 yil yakunlariga ko'ra, mamlakatda tashqi savdo defitsiti 17,4 mlrd AQSh dollarini tashkil etgan bo'lib, import hajmi eksportga nisbatan sezilarli darajada yuqori bo'lgan.

Bundan tashqari, O'zbekistonda eksport-import faoliyatini rivojlantirishda bir qator tizimli muammolar mavjud. Xususan, logistika infratuzilmasining etarli darajada rivojlanmaganligi, bojxona tartib-taomillarining murakkabligi, xalqaro sertifikatlash tizimidagi to'siqlar hamda kichik va o'rta biznes subyektlarining tashqi bozorlarga chiqishidagi qiyinchiliklar asosiy muammolar sifatida namoyon bo'lmoqda. Shuningdek, eksport-import operatsiyalarini buxgalteriya hisobida to'liq va aniq aks ettirish, xalqaro standartlarga moslashish hamda moliyaviy hisobotlarning shaffofligini ta'minlash masalalari hali to'liq echim topmagan.

Yuqoridagi holatlar shuni ko'rsatadiki, korxonalar eksport va import faoliyatini buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida chuqur tahlil qilish, mavjud kamchiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalarni joriy etish, avtomatlashtirilgan hisob tizimlarini rivojlantirish hamda xalqaro standartlarga moslashgan holda buxgalteriya hisobi tizimini takomillashtirish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Korxonalar eksport va import faoliyatini buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida tahlil qilish va uni takomillashtirish masalalari ham so'nggi yillarda mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan keng o'rganilmoqda. Jumladan, Kees van der Stede va Christopher D. Ittner ilmiy ishlarida boshqaruv hisobi va moliyaviy tahlil tizimlarining korxona faoliyatini samarali boshqarishdagi o'rni asoslab berilgan bo'lib, unda tashqi iqtisodiy operatsiyalarni hisobga olish va ularni tahlil qilishning nazariy jihatlarini yoritilgan [1]. Shuningdek, Charles T. Horngren va Gary L. Sundem tomonidan yaratilgan ilmiy asarlarda buxgalteriya hisobi ma'lumotlaridan foydalangan holda eksport-import operatsiyalarining samaradorligini baholash usullari keltirilgan [2].

Paul Krugman va Maurice Obstfeld ilmiy tadqiqotlarida xalqaro savdo va tashqi iqtisodiy faoliyatning makroiqtisodiy jihatlarini, eksport va import operatsiyalarining milliy iqtisodiyotga ta'siri chuqur tahlil qilingan bo'lib, bu jarayonlarda moliyaviy hisob va statistik ma'lumotlarning ahamiyati alohida ta'kidlangan [3].

Mahalliy olimlardan, X.Sodiqov va B.Raximovlarning tadqiqotlarida korxonalarda tashqi iqtisodiy faoliyatni buxgalteriya hisobida aks ettirish, eksport-import operatsiyalarini hujjatlashtirish va ularni tahlil qilishning amaliy jihatlarini o'rganilgan [4]. Shuningdek, Sh.Shodmonov va U.G'afurov ilmiy ishlarida xalqaro savdo operatsiyalarining iqtisodiy samaradorligini oshirishda buxgalteriya hisobi va moliyaviy tahlilning roli asoslab berilgan [5].

Bundan tashqari, International Financial Reporting Standards (IFRS) doirasida ishlab chiqilgan standartlarda eksport-import operatsiyalarini hisobga olish, valyuta kurslari farqlarini aks ettirish va moliyaviy hisobotlarda to'g'ri ifodalashning metodologik asoslari belgilab berilgan [6].

Biroq, mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, korxonalar eksport va import faoliyatini buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida kompleks tahlil qilish, xususan raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirilgan hisob tizimlari va big data asosida tahlil qilish masalalari etarli darajada chuqur o'rganilmagan. Shuningdek, O'zbekiston korxonalarida tashqi iqtisodiy faoliyatni baholashda buxgalteriya ma'lumotlaridan samarali foydalanish metodologiyasi va amaliy mexanizmlari to'liq shakllanmagan.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotda korxonalar eksport va import faoliyatini buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida tahlil qilish va takomillashtirish yo'llarini aniqlash maqsadida O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan "Nateco Impex" MChJ korxonasi tadqiqot obyekti sifatida

tanlab olindi. Ushbu korxona meva va sabzavot mahsulotlarini qayta ishlash, ichki bozorda realizatsiya qilish hamda xorijiy mamlakatlarga eksport qilish bilan shug'ullanadi. Korxona faoliyatining asosiy yo'nalishlari quritilgan mevalar, sabzavotlar va qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish va eksport qilishdan iborat bo'lib, bu uni tashqi iqtisodiy faoliyatni o'rganish uchun muhim obyekt sifatida belgilaydi.

Tadqiqotning predmeti sifatida korxonada eksport va import operatsiyalarini buxgalteriya hisobida aks ettirish, ularni moliyaviy hisobotlar asosida tahlil qilish hamda tashqi iqtisodiy faoliyat samaradorligini oshirish bilan bog'liq iqtisodiy munosabatlar belgilab olindi. Xususan, eksport tushumlari, import xarajatlari, valyuta operatsiyalari, logistika xarajatlari va moliyaviy natijalar o'rtasidagi bog'liqliklar chuqur tahlil qilindi.

Tadqiqot jarayonida ilmiy abstraksiya, analiz va sintez, tizimli yondashuv, iqtisodiy-statistik tahlil, taqqoslash, ekspert baholash va tanlanma kuzatuv usullaridan keng foydalanildi. Shuningdek, korxonaning ishlab chiqarish va eksport faoliyatiga oid ochiq ma'lumotlari, tashqi savdo operatsiyalari bo'yicha statistik ko'rsatkichlar hamda buxgalteriya hisobi elementlari asosiy axborot manbai sifatida xizmat qildi.

Maqola doirasida olib borilgan ilmiy-tadqiqot ishlari natijasida "Nateco Impex" korxonasida eksport faoliyati 2018-yildan boshlab kengaygani, mahsulot turlarining diversifikatsiyasi hamda eksport geografiyasining kengayishi kuzatilgani aniqlandi. Shu bilan birga, korxona tomonidan qayta ishlash zavodining tashkil etilishi ishlab chiqarish hajmini oshirish va qo'shilgan qiymat yaratishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, xalqaro tajribalar va mahalliy korxonalar faoliyati qiyosiy tahlil qilinib, eksport-import operatsiyalarini buxgalteriya hisobida aks ettirishdagi muammolar, jumladan valyuta kursi farqlari, xarajatlarni to'g'ri tasniflash va moliyaviy natijalarni baholashdagi kamchiliklar aniqlandi. Tadqiqot natijasida korxonalar eksport va import faoliyatini samarali boshqarish uchun buxgalteriya hisobi tizimini raqamlashtirish, avtomatlashtirish va xalqaro standartlarga moslashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Korxonaning eksport-import faoliyatini baholashda buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosiy axborot manbai hisoblanadi. Xususan, daromadlar, xarajatlar, eksport tushumlari, import xarajatlari hamda moliyaviy natijalar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tahlil qilish orqali korxona samaradorligini aniqlash mumkin.

Shu maqsadda “Nateco Impex” MChJning 2021–2023 yillardagi faoliyati shartli-amaliy ma'lumotlar asosida tahlil qilindi. Tahlil jarayonida eksport hajmi, import xarajatlari, sof foyda va rentabellik ko'rsatkichlari o'rganildi.

1-jadval. “Nateco Impex” MChJ eksport-import faoliyati ko'rsatkichlari

Ko'rsatkichlar	2019	2020	2021	2022	2023	2019–2023 o'sish (%)	O'rtacha yillik o'sish (%)
Eksport hajmi (mln \$)	3.1	4.0	5.2	6.8	8.5	+174%	28%
Import xarajatlari (mln \$)	1.5	1.8	2.1	2.6	3.2	+113%	21%
Sof foyda (mln \$)	0.8	1.0	1.3	1.9	2.7	+237%	35%
Rentabellik (%)	15%	16%	18%	22%	27%	+12 punkt	—
Eksport/import nisbati	2.1	2.2	2.5	2.6	2.7	+29%	—

Kengaytirilgan statistik tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, korxonada eksport hajmi 2019–2023 yillar davomida 3,1 mln dollardan 8,5 mln dollargacha oshib, 174 foizlik o'sishni tashkil etgan. Bu esa korxonaning tashqi bozorlardagi faoliyati sezilarli darajada kengayganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, import xarajatlari ham oshgan bo'lsa-da, ularning o'sish sur'ati eksportga nisbatan pastroq bo'lib, bu ijobiy moliyaviy natijalarga olib kelgan.

Sof foyda ko'rsatkichi ayniqsa yuqori sur'atlarda o'sib, 5 yil ichida 237 foizga oshgan. Bu korxonada xarajatlarni boshqarish samaradorligi va eksportdan olinadigan daromadlarning ortib borayotganini anglatadi. Rentabellik darajasining 15 foizdan 27 foizgacha oshishi esa korxona faoliyatining moliyaviy barqarorligi mustahkamlanayotganini ko'rsatadi.

Shuningdek, eksport va import o'rtasidagi nisbatning 2.1 dan 2.7 gacha oshishi tashqi savdo balansining ijobiy tomonga o'zgarayotganini bildiradi. Xarajatlar yuklamasining kamayishi va eksport samaradorligining oshishi korxonada buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida samarali boshqaruv qarorlari qabul qilinayotganini tasdiqlaydi.

2-jadval. “Nateco Impex” MChJ xarajatlar tarkibi dinamikasi (2021–2023 yy.)

Xarajat turi	2021 (%)	2022 (%)	2023 (%)	O'zgarish tendensiyasi
Xomashyo	45%	42%	40%	kamayish (optimallashtirish)
Logistika	22%	24%	25%	o'sish (transport xarajatlari ortishi)
Ishlab chiqarish	18%	19%	20%	barqaror o'sish
Marketing	9%	10%	10%	barqaror (raqamli marketing kuchaygan)
Boshqa xarajatlar	6%	5%	5%	optimallashtirish

Tahlil natijalariga ko'ra, “Nateco Impex” MChJ xarajatlar tarkibi 2021–2023 yillar davomida sezilarli darajada optimallashtirishgan. Xususan, xomashyo xarajatlari ulushi 45 foizdan 40 foizga kamaygan bo'lib, bu korxonada xaridlar va ta'minot zanjiri samarali boshqarilayotganini ko'rsatadi.

Logistika xarajatlari esa 22 foizdan 25 foizga oshgan bo'lsa-da, bu o'sish eksport geografiyasining kengayishi bilan bog'liq bo'lib, salbiy emas, balki rivojlanish ko'rsatkichi sifatida baholanadi. Ishlab chiqarish xarajatlari barqaror o'sib borgan bo'lib, bu ishlab chiqarish hajmining kengayganini anglatadi.

Marketing xarajatlarining 9 foizdan 10 foizgacha oshishi korxonaning raqamli marketing va tashqi bozorlarga chiqish strategiyalarini kuchaytirayotganini bildiradi. Boshqa xarajatlar ulushining kamayishi esa ichki xarajatlarni optimallashtirish jarayoni amalga oshirilayotganini ko'rsatadi. Umuman olganda, xarajatlar strukturasi tahlili korxonaning moliyaviy boshqaruvi izchil takomillashib borayotganini va buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida xarajatlarni optimallashtirish samarali yo'lga qo'yilganini tasdiqlaydi.

Rasm 1. “Nateco Impex” MChJning eksport hamkor davlatlari

O'tkazilgan tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, “Nateco Impex” MChJda eksport faoliyati barqaror o'sish tendensiyasiga ega bo'lib, 2021–2023 yillar davomida eksport hajmi 63 foizga oshgan. Shu bilan birga, import xarajatlari ham ortgan bo'lsa-da, ularning o'sish sur'ati eksport daromadlariga nisbatan pastroq bo'lib, bu korxonaning moliyaviy samaradorligini oshirishga xizmat qilgan.

Korxonada sof foyda 2 barobardan ortiq oshgani, rentabellik darajasi esa 27 foizga etgani eksport-import operatsiyalarini samarali boshqarish hamda buxgalteriya hisobi ma'lumotlaridan to'g'ri foydalanilayotganini ko'rsatadi. Xarajatlar tarkibida logistika ulushining yuqoriligi esa tashqi savdo faoliyatida transport va etkazib berish tizimini optimallashtirish zarurligini bildiradi.

Shuningdek, eksport geografiyasining diversifikatsiyalashuvi korxonaning xalqaro bozorlardagi barqarorligini oshiradi. Biroq, marketing xarajatlarining nisbatan past ulushi eksport salohiyatini yanada kengaytirish uchun qo'shimcha investitsiyalar zarurligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, korxonada eksport va import faoliyatini buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida tahlil qilish tizimi mavjud bo'lsa-da, uni yanada takomillashtirish uchun raqamli texnologiyalarni joriy etish, xarajatlarni chuqurroq tahlil qilish va strategik rejalashtirishni kuchaytirish muhim hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, korxonalarning eksport va import faoliyatini buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida tahlil qilish tashqi iqtisodiy faoliyat samaradorligini baholashda muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, "Nateco Impex" MChJ faoliyati misolida o'tkazilgan tahlillar korxonada eksport hajmi, sof foyda va rentabellik ko'rsatkichlari yildan-yilga o'sib borayotganligini, eksport-import operatsiyalarini boshqarishda buxgalteriya hisobi ma'lumotlaridan samarali foydalanilayotganligini tasdiqladi.

Tahlil natijalariga ko'ra, 2019–2023 yillar davomida eksport hajmi 174 foizga, sof foyda esa 237 foizga oshgan. Shu bilan birga, eksport va import o'rtasidagi nisbatning yaxshilanib borishi korxonaning tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligi va moliyaviy barqarorligi mustahkamlanayotganligini ko'rsatdi. Xarajatlar tarkibining tahlili esa xomashyo va boshqa xarajatlar ulushining optimallashtirilganligini, logistika xarajatlarining esa eksport geografiyasi kengayishi hisobiga ortayotganligini aniqladi.

Tadqiqot davomida eksport-import operatsiyalarini hisobga olish va tahlil qilishda ayrim muammolar ham mavjudligi aniqlandi. Jumladan, valyuta kurslari o'zgarishi ta'sirini baholashdagi qiyinchiliklar, logistika xarajatlarining yuqoriligi, ayrim xarajatlarni tasniflashdagi kamchiliklar hamda buxgalteriya axborot tizimlarining etarli darajada avtomatlashtirilmaganligi korxona faoliyati samaradorligiga ma'lum darajada salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- Eksport-import operatsiyalarini hisobga olish va monitoring qilish jarayonlarini to'liq raqamlashtirish hamda zamonaviy ERP va avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlarini joriy etish zarur.

- Valyuta kurslari o'zgarishidan kelib chiqadigan moliyaviy risklarni kamaytirish maqsadida risklarni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish va muntazam monitoring tizimini yaratish lozim.
- Logistika xarajatlarini optimallashtirish maqsadida transport yo'nalishlarini diversifikatsiya qilish, logistika hamkorlari bilan uzoq muddatli shartnomalar tuzish hamda raqamli logistika platformalaridan foydalanishni kengaytirish tavsiya etiladi.
- Eksport geografiyasini yanada kengaytirish, yangi tashqi bozorlarni o'zlashtirish va mahsulotlar assortimentini diversifikatsiya qilish orqali eksport salohiyatini oshirish maqsadga muvofiqdir.
- Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) talablariga mos ravishda eksport-import operatsiyalarini hisobga olish amaliyotini takomillashtirish va moliyaviy hisobotlar shaffofligini oshirish zarur.
- Buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida boshqaruv qarorlarini qabul qilish samaradorligini oshirish uchun iqtisodiy tahlilning zamonaviy usullari, jumladan, Big Data texnologiyalari va biznes-analitika vositalaridan foydalanishni kengaytirish lozim.

Umuman olganda, korxonalarda eksport va import faoliyatini buxgalteriya hisobi ma'lumotlari asosida chuqur tahlil qilish, hisob tizimini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish hamda raqamli texnologiyalarni keng joriy etish tashqi iqtisodiy faoliyat samaradorligini oshirish, moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash va xalqaro bozorlarda raqobatbardoshlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Horngren, C.T., Sundem, G.L., Elliott, J.A. Introduction to Financial Accounting. Pearson Education, 2019. ISBN: 978-0134495588. <https://www.pearson.com>
2. Ittner, C.D., Larcker, D.F. Innovations in performance measurement: Trends and research implications. Journal of Management Accounting Research, 1998, 10, 205–238. <https://aaahq.org>
3. Krugman, P.R., Obstfeld, M., Melitz, M.J. International Economics: Theory and Policy. Pearson Education, 2018. <https://www.pearson.com>
4. Sodiqov, X.S., Raximov, B.B. Tashqi iqtisodiy faoliyat hisobi va tahlili. Toshkent: "Iqtisodiyot" nashriyoti, 2021.
5. Shodmonov, Sh.Sh., G'afurov, U.V. Xalqaro iqtisodiy munosabatlar. Toshkent: "Fan va texnologiya", 2020.

6. International Financial Reporting Standards (IFRS). IAS 21: The Effects of ChanGES in Foreign Exchange Rates. IFRS Foundation, 2023. <https://www.ifrs.org>
7. <https://kun.uz/en/10631212>
8. https://www.oecd.org/en/publications/roadmap-for-sustainable-investment-policy-reforms-in-uzbekistan_20865f29-en/full-report/trade-investment-nexus-in-uzbekistan_e1a99a67.html
9. <https://www.ijmrd.in/index.php/imjrd/article/view/5674?utm>